

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของสำนักงานบัญชีคุณภาพ พื้นที่ภาคใต้

Critical Success factor of Quality Accounting Firms in Southern area

นวรรตน์ ผิวนวนวล^{1*}

Nawarat Pewnuan^{1*}

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, สาขาวิชาการบัญชี, คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

¹ Assistant Professor, Department of Accounting, Faculty of Business Administration,
Rajamangala University of Technology Srivijaya, Songkhla

*Corresponding author, E-mail: navarat.p@rmutsv.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของสำนักงานบัญชีคุณภาพ 2) เพื่อศึกษาประโยชน์ที่สำนักงานบัญชีได้รับหลังจากผ่านการรับรองเป็นสำนักงานบัญชีคุณภาพ ประชากร คือ สำนักงานบัญชีคุณภาพ พื้นที่ภาคใต้ มีทั้งหมดจำนวน 21 สำนักงาน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 สำนักงาน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ correlation ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จของสำนักงานบัญชีคุณภาพ พื้นที่ภาคใต้ โดยรวมมีความสำคัญในระดับมากที่สุด โดยปัจจัยด้านข้อกำหนดทางด้านจรรยาบรรณ มีค่าเฉลี่ยระดับความสำคัญสูงสุด ($\bar{X} = 4.84$) และปัจจัยด้านการติดตามตรวจสอบ มีค่าเฉลี่ยระดับความสำคัญต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.40$) ความรับผิดชอบของผู้บริหาร ข้อกำหนดทางด้านจรรยาบรรณ กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับลูกค้า การปฏิบัติงาน การติดตามตรวจสอบ และการจัดการเอกสารของสำนักงานบัญชี มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของสำนักงานบัญชีคุณภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนการจัดการทรัพยากรของสำนักงานบัญชี ไม่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของสำนักงานบัญชีคุณภาพ และพบว่าประโยชน์ที่สำนักงานบัญชีได้รับหลังจากผ่านการรับรองเป็นสำนักงานบัญชีคุณภาพ อาทิเช่น จำนวนลูกค้าเพิ่มมากขึ้น รายได้เพิ่มขึ้น และมีระบบการทำงานที่ชัดเจน

คำสำคัญ: ปัจจัยแห่งความสำเร็จ สำนักงานบัญชีคุณภาพ พื้นที่ภาคใต้

Abstract

The purposes of this study aimed at 1) studying factors of success of the quality accounting firms, and 2) studying the benefits after certified to the quality accounting firms. The population were 21 quality accounting firms in Southern area. This study was collected data by using questionnaires from 20 quality accounting firms. The data was analyzed by descriptive statistics, as percentage, mean, standard deviation and hypothesis test with correlation. The results showed that every factor of the quality accounting firms in Southern area was the highest level. Apart from this, the factor on ethical requirements was at the highest level ($\bar{X} = 4.84$), and factor on monitoring process was at the lowest level ($\bar{X} = 4.40$). Executive responsibilities, ethical requirements, client process, firm operation, monitoring process, and document management were significant at the 0.01 level with critical success factor of the quality accounting. Nevertheless, resource management on accounting firm was not significant. In addition, the result revealed that benefit after certified to the quality accounting firms was customer increasing, high income, and working process clearly.

Keywords: Critical Success factor, Quality Accounting Firms, Southern area

บทนำ

กิจการต่าง ๆ จัดทำและนำเสนองบการเงิน เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน การเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินและกระแสเงินสดของกิจการที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินในการนำไปตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ ซึ่งข้อมูลในงบการเงินนั้นต้องมีลักษณะเชิงคุณภาพตามหลักการที่กำหนดไว้ในกรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน (Conceptual Framework for Financial Reporting) และผู้จัดทำต้องยึดถือปฏิบัติตามข้อบังคับของสภาวิชาชีพบัญชีว่าด้วยจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ได้มีนโยบายยกระดับมาตรฐานการทำบัญชี โดยได้มีโครงการให้การรับรองสำนักงานบัญชีคุณภาพ ภายใต้หลักการการจัดทำบัญชีให้ถูกต้องครบถ้วนตามกฎหมายและมาตรฐานการบัญชี เป็นการส่งเสริมให้สำนักงานบัญชีปฏิบัติงานเป็นที่ยอมรับตามมาตรฐานสากล จากการสำรวจ พบว่า มีนิติบุคคลจำนวนมากที่ใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชีและงบการเงิน สำนักงานบัญชีมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนให้ธุรกิจจัดทำงบการเงินอย่างครบถ้วนถูกต้อง สอดคล้องกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องก่อให้เกิดประโยชน์เชิงเศรษฐกิจแก่ผู้ใช้งบการเงินในด้านการตัดสินใจ การลงทุน ซึ่งจะเป็นผลกระทบในภาพรวมของเศรษฐกิจ ของประเทศให้เจริญเติบโตอย่างยั่งยืนสำนักงานบัญชีในประเทศไทยทั้งหมดมีจำนวน 3,317 แห่ง ซึ่งได้รับการรับรองเป็นสำนักงานบัญชี

คุณภาพแล้ว จำนวน 139 แห่ง (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์, 2559) ในพื้นที่ภาคใต้มีสำนักงานบัญชี จำนวน 261 แห่ง ในจำนวนนี้ได้ผ่านการรับรองเป็นสำนักงานบัญชีคุณภาพ จำนวน 21 แห่ง (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์, 2559) กระจายอยู่ในพื้นที่ 8 จังหวัด คือ จังหวัดกระบี่ ตรัง ภูเก็ต สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา และยะลา จะเห็นได้ว่าในพื้นที่ภาคใต้มีสำนักงานบัญชีคุณภาพจำนวนน้อย คิดเป็นร้อยละ 8.05 ของจำนวนสำนักงานบัญชีทั้งหมดในพื้นที่ภาคใต้

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Critical Success Factor) มีความสำคัญมากเป็นเสมือนเครื่องมือวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญในการดำเนินการให้ดีที่สุดเพื่อการบรรลุเป้าหมายและความสำเร็จขององค์กรในการเชื่อมโยงการปฏิบัติงานทุกระดับให้มุ่งไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล (สำนักบริหารยุทธศาสตร์ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม, 2555) การวิจัยครั้งนี้ เล็งเห็นความสำคัญของการเป็นสำนักงานบัญชีคุณภาพตามนโยบายของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ดังกล่าวข้างต้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของสำนักงานบัญชีคุณภาพ และผลประโยชน์ที่สำนักงานบัญชีได้รับจากการรับรองเป็นสำนักงานบัญชีคุณภาพ ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อความสำเร็จขององค์กรต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของสำนักงานบัญชีคุณภาพ
2. เพื่อศึกษาประโยชน์ที่สำนักงานบัญชีได้รับหลังจากผ่านการรับรองเป็นสำนักงานบัญชีคุณภาพ

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดระบบคุณภาพของสำนักงานบัญชี

ระบบคุณภาพของสำนักงานบัญชี ประกอบด้วย นโยบายและกระบวนการของแต่ละปัจจัยสำคัญ ประกอบด้วย 7 ปัจจัย (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์, 2558) คือ

1. ความรับผิดชอบของผู้บริหารของสำนักงานบัญชี ประกอบด้วย ความมุ่งมั่นของผู้บริหาร การให้ความสำคัญแก่ลูกค้า นโยบายคุณภาพ การวางแผนธุรกิจ ความรับผิดชอบ อำนาจหน้าที่และการสื่อสาร การให้ความร่วมมือกับภาครัฐ
2. ข้อกำหนดทางด้านจรรยาบรรณของสำนักงานบัญชี หัวหน้าสำนักงาน ผู้เป็นหุ้นส่วน กรรมการ ต้องกำกับดูแลให้บุคลากรในสำนักงานบัญชี ปฏิบัติตามข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี (ฉบับที่ 19) เรื่อง จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2553 ซึ่งประกอบด้วย ความโปร่งใส ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ความรู้ ความสามารถ และมาตรฐานในการปฏิบัติงาน การรักษาความลับ ความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการ ความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน บุคคลหรือนิติบุคคล ที่ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีปฏิบัติหน้าที่ให้ ความรับผิดชอบต่อเพื่อนร่วมวิชาชีพ และจรรยาบรรณทั่วไป

3. กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับลูกค้าของสำนักงานบัญชี ประกอบด้วย การกำหนดหลักเกณฑ์ในการคิดค่าธรรมเนียม การจัดทำสัญญาที่ชัดเจนและได้รับการยอมรับจากลูกค้า กำหนดระยะเวลาจัดเก็บค่าธรรมเนียมที่ชัดเจน ออกหลักฐานการรับเงินให้กับลูกค้าทุกครั้ง การดำเนินการให้ครบถ้วนตามที่ลูกค้ามอบหมาย การดูแลทรัพย์สินของลูกค้า

4. การจัดการทรัพยากรของสำนักงานบัญชี ประกอบด้วย การจัดหาและบำรุงรักษาเครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็นในการทำบัญชีเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ บุคลากรต้องมีความรู้ความสามารถตามตำแหน่งหน้าที่งาน

5. การปฏิบัติงานของสำนักงานบัญชี ประกอบด้วย การจัดทำบัญชีให้ถูกต้องและเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด มีคู่มือการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีและปฏิบัติตามคู่มือ มีการชี้แจงบุคลากรให้เข้าใจชัดเจนถึงวัตถุประสงค์ของงาน และมีการฝึกอบรมเพิ่มเติม เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้ตามวัตถุประสงค์ ต้องจัดให้มีการกำกับดูแลความคืบหน้าของงาน และคอยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น มีการแต่งตั้งและมอบหมายให้มีผู้ทำการทบทวนผลงานรวมทั้งนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนส่งมอบให้กับลูกค้า

6. การติดตาม ตรวจสอบ ของสำนักงานบัญชี ประกอบด้วย กระบวนการในการตรวจสอบการปฏิบัติงาน การวิเคราะห์หาสาเหตุและกำหนดแนวทางแก้ไข กระบวนการรับเรื่องร้องเรียนของลูกค้า

7. การจัดการเอกสารของสำนักงานบัญชี ประกอบด้วย วิธีการติดตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชี วิธีการเก็บข้อมูลเพื่อป้องกันความเสียหาย สูญหาย หรือเสื่อมสภาพ และตามกฎหมายกำหนด

แนวคิดลักษณะเชิงคุณภาพของข้อมูลทางการเงินที่มีประโยชน์

คณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชี โดยสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้กำหนดกรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำและนำเสนอการเงิน ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ของกรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน (Conceptual Framework for Financial Reporting) ที่กำหนดโดยคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (International Accounting Standards Board) กรอบแนวคิดสำหรับรายงานทางการเงิน ได้กำหนดลักษณะเชิงคุณภาพของข้อมูลทางการเงินที่มีประโยชน์ แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. ลักษณะเชิงคุณภาพพื้นฐาน มี 2 ประการ คือ

1) ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ (Relevance) เป็นข้อมูลที่ช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถประเมินเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบัน และคาดการณ์อนาคต และช่วยยืนยัน หรือชี้ข้อผิดพลาดของผลการประเมินที่ผ่านมาของผู้ใช้งบการเงินได้ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจมีคุณค่า 2 ประการ คือ คุณค่าทางการพยากรณ์ และคุณค่าทางการยืนยัน ข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจนั้นเป็นข้อมูลที่มีสาระสำคัญ

2) ความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม (Faithful Representation) ข้อมูลที่แสดงในงบการเงิน ต้องมีหลักฐานของรายการหรือเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจเป็นไปตามความจริง เข้าค่านิยามขององค์ประกอบของงบการเงิน และเข้าเกณฑ์การรับรู้รายการ ณ วันที่หรือรอบระยะเวลาบัญชีที่เสนอรายงาน ความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมของข้อมูล มีลักษณะ 3 ประการ ได้แก่ ความเป็นกลาง ความครบถ้วน และการปราศจากข้อผิดพลาด

2. ลักษณะเชิงคุณภาพเสริมของข้อมูล มี 4 ประการ คือ

1) ความสามารถเปรียบเทียบได้ (Comparability) เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถคาดคะเนแนวโน้มของฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของกิจการ การจัดทำและนำเสนองบการเงินต้องทำให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถเปรียบเทียบข้อมูลในงบการเงินของกิจการเดียวกันปีปัจจุบันกับข้อมูลปีก่อนได้ โดยใช้หลักความสม่ำเสมอ ใช้หลักการบัญชี นโยบายบัญชี กับรายการหรือเหตุการณ์ทางบัญชีที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน เช่นเดียวกับปีก่อน

2) ความสามารถพิสูจน์ยืนยันได้ (Verifiability) หมายความว่า ผู้ใช้ข้อมูลมีความเป็นอิสระและรอบรู้ที่สามารถสรุปข้อมูลได้เหมือน ๆ กัน จากข้อมูลเดียวกัน แต่ไม่จำเป็นต้องเป็นข้อสรุปที่เหมือนกันอย่างสมบูรณ์ ข้อมูลที่สามารถพิสูจน์ยืนยันได้ทำให้ข้อมูลนั้นเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม

3) ความเข้าใจได้ (Understandability) การจัดทำและนำเสนอข้อมูลในงบการเงินต้องสามารถเข้าใจได้ทันที ที่ผู้ใช้งบการเงินใช้ข้อมูล ซึ่งผู้ใช้ข้อมูลต้องมีความตั้งใจที่จะศึกษาข้อมูล มีความรู้ทางธุรกิจ กิจกรรมเชิงเศรษฐกิจพอควร หากข้อมูลมีความซับซ้อนยากเกินกว่าที่ผู้ใช้งบการเงินจะเข้าใจได้ แต่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ ต้องไม่ละเว้นที่จะแสดงข้อมูลในงบการเงิน ผู้จัดทำและนำเสนอข้อมูลต้องพยายามให้ข้อมูล และ/หรือคำอธิบายเพิ่มเติมเพื่อให้ผู้ใช้ข้อมูลเกิดความเกิดเข้าใจในข้อมูลนั้น

4) ความทันต่อเวลา (Timeliness) ในบางครั้งกิจการอาจจำเป็นต้องใช้ข้อมูลอย่างเร่งด่วน ได้รับข้อมูลอาจไม่ครบถ้วน ทำให้ความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมของข้อมูลลดลง อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ข้อมูลขาดความครบถ้วน การเลือกความทันต่อเวลานั้น ทำให้ข้อมูลมีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้ใช้ข้อมูล

แนวคิดปัจจัยแห่งความสำเร็จ

สำนักบริหารยุทธศาสตร์ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม (2555) ได้กล่าวว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Critical Success Factor) คือ ปัจจัยที่สำคัญยิ่งที่ต้องทำให้เกิดขึ้น เพื่อให้บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร เป็นเสมือนเครื่องมือวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญที่จะเร่งดำเนินการให้ดีที่สุด เพื่อการบรรลุเป้าหมายการประกอบการ การวิเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จ เป็นสิ่งที่องค์กรต้องให้ความสำคัญ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการยกระดับผลประกอบการให้สูงขึ้นและใช้วัดประสิทธิภาพในการติดตามผลการดำเนินการ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ มี 7 ประการ ได้แก่ 1) ความมุ่งมั่น 2) ภูมิปัญญา 3) การเรียนรู้ตลอดชีวิต 4) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 5) มนุษย์สัมพันธ์และทักษะการสื่อสาร 6) ทักษะการแก้ปัญหาและตัดสินใจ และ 7) การบริหารเวลา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธรรารินทร์ ใจเอื้อพลสุข (2562) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของสำนักงานบัญชีคุณภาพในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยระบบคุณภาพของสำนักงานบัญชีที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของสำนักงานบัญชีคุณภาพในประเทศไทย 2) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมสำนักงานบัญชีคุณภาพในประเทศไทย โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ หัวหน้าสำนักงานบัญชีในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า หัวหน้าสำนักงานบัญชี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยระบบคุณภาพของสำนักงานบัญชี ได้แก่ ด้านข้อกำหนดทางด้านจรรยาบรรณ ด้านกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับลูกค้า ด้านการจัดการทรัพยากร ด้านการปฏิบัติงานของสำนักงานบัญชี และด้านการจัดการเอกสารของสำนักงานบัญชี อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านความรับผิดชอบของหัวหน้าสำนักงาน และด้านการติดตามตรวจสอบของสำนักงานบัญชี อยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยระบบคุณภาพของสำนักงานบัญชี ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบของหัวหน้าสำนักงาน ด้านข้อกำหนดทางด้านจรรยาบรรณ ด้านกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับลูกค้า ด้านการจัดการทรัพยากร ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการติดตามตรวจสอบของสำนักงานบัญชี และด้านการจัดการเอกสารของสำนักงานบัญชีมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของสำนักงานบัญชีคุณภาพในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อนงค์วรรณ อุประดิษฐ์ (2561) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีที่มีต่อผลการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในจังหวัดลำปาง โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความสำคัญของจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีและผลการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในจังหวัดลำปาง 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีที่มีต่อผลการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในจังหวัดลำปาง พบว่า ผู้ทำบัญชี ในจังหวัดลำปาง ให้ความสำคัญกับจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี ในด้านการรักษาความลับ และพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีที่มีต่อผลปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชี ได้แก่ 1) ความโปร่งใส ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต 2) ความรู้ ความสามารถ และมาตรฐานในการปฏิบัติงาน 3) ความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการ 4) การรักษาความลับ ตามลำดับ โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการปฏิบัติงานที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ชินโสณ วิสิฐนิธิกิจ และคณะ (2559) ได้ศึกษาปัจจัยความสำเร็จในการประกอบธุรกิจรถจักรยานในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อหาระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อการประกอบธุรกิจรถจักรยานในประเทศไทย 2) เพื่อหาระดับความสำเร็จของธุรกิจรถจักรยานในประเทศไทย 3) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยด้านข้อมูลของผู้ประกอบการกับระดับความสำเร็จของธุรกิจรถจักรยานในประเทศไทย 4) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการประกอบธุรกิจรถจักรยานกับระดับความสำเร็จของธุรกิจรถจักรยานในประเทศไทย 5) เพื่อเสนอตัวแบบปัจจัยความสำเร็จในการประกอบธุรกิจรถจักรยานในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านการตลาด มีระดับความสำคัญมากที่สุด โดยพบว่าการมีตราสินค้าหรือเอกลักษณ์ของธุรกิจมีความสำคัญที่สุด รองลงมาคือมีรถจักรยานตามขนาดที่ลูกค้าต้องการ ช่องทางการบอก

ต่อของลูกค้า/มีผลงานอ้างอิง ราคาค่าบริการอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถแข่งขันได้ และปัจจัยที่มีผลต่อการประกอบธุรกิจรถเครนมีความสัมพันธ์กับระดับความสำเร็จของธุรกิจรถเครนในประเทศไทย พบว่าด้านการจัดการเรื่องการสื่อสารสร้างความเข้าใจกับบุคคลทั้งภายในและภายนอกองค์กร มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันกับระดับความสำเร็จของธุรกิจรถเครนในประเทศไทย

เอกสิทธิ์ โอมณี (2559) ได้ศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP) ประเภทอาหารในจังหวัดสตูล โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP) ประเภทอาหารในจังหวัดสตูล 2) เพื่อสร้างตัวชี้วัดความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP) ประเภทอาหารในจังหวัดสตูล ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP) ปัจจัยด้านบริหารจัดการ พบว่า สมาชิกในกลุ่มมีการฝึกอบรมสัมมนาประชุมกลุ่ม มีการสร้างองค์กรให้เข้มแข็งและกลุ่มมีการพัฒนาบุคลากร มีระดับความพึงพอใจในระดับมาก ส่งผลให้องค์กรประสบความสำเร็จ ปัจจัยด้านผู้นำ พบว่า ผู้นำเป็นที่ยอมรับของสมาชิกในกลุ่ม และหน่วยงานภายนอก มีความกระตือรือร้นและมีความคิดสร้างสรรค์ มีภาวะความเป็นผู้นำสูง ส่งผลให้องค์กรประสบความสำเร็จ

นิภาภรณ์ จงวุฒิเวศย์ และคณะ (2553) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจชุมชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ 2) เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจชุมชน ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวกับผู้นำมีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจชุมชน ถ้าผู้นำมีวิสัยทัศน์ มีความเสียสละ มีความสามารถในการแก้ปัญหา จะทำให้นำพากลุ่มธุรกิจชุมชนให้สามารถพัฒนาต่อไปได้ ทำให้ธุรกิจชุมชนประสบความสำเร็จ ผู้นำจึงถือเป็นหัวใจสำคัญที่จะทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ ปัจจัยที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการ โดยมีการเปิดโอกาสให้สมาชิกและคณะกรรมการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นร่วมกัน เพื่อให้สมาชิกทุกคนได้เกิดความรู้สึกในการเป็นเจ้าของธุรกิจชุมชนร่วมกัน จะนำไปสู่ความสำเร็จของการดำเนินงานของธุรกิจ ปัจจัยที่เกี่ยวกับคณะกรรมการกลุ่ม ถ้าคณะกรรมการกลุ่ม มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความเสียสละ มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน มีความสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว ส่งผลให้การดำเนินธุรกิจชุมชนสามารถพัฒนาต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา โดยสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความสำคัญของปัจจัยแห่งความสำเร็จของสำนักงานบัญชีคุณภาพพื้นที่ภาคใต้ และประโยชน์ที่ได้รับหลังจากผ่านการรับรองเป็นสำนักงานบัญชีคุณภาพ วิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้บริหาร หรือผู้ทำบัญชี หรือพนักงานบัญชี ของสำนักงานบัญชีคุณภาพในพื้นที่ภาคใต้ จำนวน 21 สำนักงาน กระจายอยู่ในพื้นที่ 8 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดสุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ภูเก็ต กระบี่ ตรัง พัทลุง สงขลา และยะลา (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์, 2559) การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา ใช้ประชากรสำนักงานบัญชีคุณภาพในพื้นที่ ภาคใต้ ทั้งหมดจำนวน 21 สำนักงาน ดังข้อมูลตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างตามพื้นที่จังหวัดในภาคใต้

ลำดับที่	จังหวัด	จำนวนสำนักงานบัญชีคุณภาพ
1.	สุราษฎร์ธานี	2
2.	นครศรีธรรมราช	4
3.	ภูเก็ต	8
4.	กระบี่	2
5.	ตรัง	1
6.	พัทลุง	1
7.	สงขลา	2
8.	ยะลา	1
รวม		21

ที่มา : กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ณ วันที่ 11 พฤษภาคม 2560

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้แนวคิดระบบคุณภาพของสำนักงานบัญชีตามกรอบนโยบาย ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามงานวิจัยปัจจัยแห่งสำเร็จของสำนักงาน บัญชีคุณภาพ พื้นที่ภาคใต้ และประโยชน์ที่สำนักงานบัญชีได้รับหลังจากผ่านการรับรองเป็นสำนักงาน บัญชีคุณภาพ โดยแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 คำถามข้อมูลทั่วไป เกี่ยวกับผู้ตอบ แบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษาด้านการบัญชี ตำแหน่งงานในปัจจุบัน และประสบการณ์ ในการทำงานด้านบัญชี ส่วนที่ 2 คำถามข้อมูลความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับ ความสำคัญของปัจจัยแห่งความสำเร็จของสำนักงานบัญชีคุณภาพ จำนวน 7 ข้อ ส่วนที่ 3 คำถาม ปลายเปิดเกี่ยวกับประโยชน์ที่สำนักงานบัญชีได้รับหลังจากผ่านการรับรองเป็นสำนักงานบัญชีคุณภาพ และส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3. ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) จากแบบสอบถามซึ่งผ่านการตรวจสอบ และแก้ไขแล้ว โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยสอบถามและรับคืนแบบสอบถามด้วยตนเองจากกลุ่มตัวอย่าง สำนักงานบัญชีคุณภาพ จำนวน 20 สำนักงาน จากจำนวนสำนักงานบัญชีคุณภาพในพื้นที่ภาคใต้ ทั้งหมด จำนวน 21 สำนักงาน ไม่สามารถเก็บข้อมูลได้จากกลุ่มตัวอย่าง 1 สำนักงาน เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถาม

ไม่สะดวกในการให้ข้อมูล ทำให้ข้อมูลขาดหายไปคิดเป็นร้อยละ 4.76 ของข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยการสูญหายของข้อมูลต้องไม่เกินร้อยละ 5 จัดเป็นข้อมูลที่เพียงพอและน่าเชื่อถือที่จะนำมาวิเคราะห์สรุปผลการวิจัยได้ (สมชาย วรกิจเกษมสกุล, 2553) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ด้วยสถิติเชิงพรรณนา โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) หาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และใช้มาตรวัดความคิดเห็นของ Likert (Likert's scale) กับคำถามส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความสำคัญของปัจจัยแห่งความสำเร็จของสำนักงานบัญชีคุณภาพ จำนวน 7 ข้อ ให้เลือกตอบมี 5 ระดับ คือ มากที่สุด (5) มาก (4) ปานกลาง (3) น้อย (2) และน้อยที่สุด (1) ทั้งนี้ ผลคะแนนที่ได้นำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและแปลความหมายตามเกณฑ์ ดังนี้ คะแนนเฉลี่ย 4.50–5.00 ความสำคัญของปัจจัยระดับมากที่สุด 3.50–4.49 ความสำคัญของปัจจัยระดับมาก 2.50–3.49 ความสำคัญของปัจจัยระดับปานกลาง 1.50–2.49 ความสำคัญของปัจจัยระดับน้อย และ 1.00–1.49 ความสำคัญของปัจจัยระดับน้อยที่สุด ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าทางสถิติความสัมพันธ์ Correlation ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ปฏิเสธสมมติฐานเมื่อค่า P-Value น้อยกว่า 0.01 และสรุปข้อคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมาจัดประเภทความคิดเห็น

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 75 อายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 45 การศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 75 ตำแหน่งงานผู้บริหาร คิดเป็นร้อยละ 45 ประสบการณ์ทำงาน 10 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 70

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จของสำนักงานบัญชีคุณภาพ

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของสำนักงานบัญชีคุณภาพ พบว่า ปัจจัยด้านความรับผิดชอบของผู้บริหาร โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เท่ากับ 4.63 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การให้ความสำคัญแก่ลูกค้า มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 4.95 รองลงมาคือ ด้านความมุ่งมั่นของผู้บริหาร มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.85 ปัจจัยด้านข้อกำหนดทางด้านจรรยาบรรณ โดยรวม พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เท่ากับ 4.84 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าความโปร่งใส ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์ มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 4.95 รองลงมาคือ ด้านความรู้ ความสามารถ และมาตรฐานในการปฏิบัติงาน ด้านการรักษาความลับ และด้านความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการ มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.85 ปัจจัยด้านกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับลูกค้า โดยรวมพบว่า มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เท่ากับ 4.56 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การกระทำใด ๆ ที่ลูกค้ามอบหมายให้ครบถ้วน มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 4.70 รองลงมาคือ ด้านการออกหลักฐานการรับเงินให้ลูกค้าทุกครั้ง มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 4.65 ปัจจัยด้านการจัดการทรัพยากรของสำนักงานบัญชี โดยรวม พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เท่ากับ 4.57 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านทรัพยากรบุคคล

มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 4.65 ปัจจัยด้านการปฏิบัติงานของสำนักงานบัญชี โดยรวม พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เท่ากับ 4.57 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การจัดทำบัญชีถูกต้อง และเป็นไปตามกฎหมายกำหนด มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 4.75 รองลงมาคือด้านคู่มือการปฏิบัติงาน และการปฏิบัติงานตามคู่มือของผู้ทำบัญชี มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.70 ปัจจัยด้านการติดตาม ตรวจสอบ ของสำนักงานบัญชี โดยรวม พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เท่ากับ 4.40 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กระบวนการในการตรวจสอบการปฏิบัติงาน มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 4.55 รองลงมาคือ ด้านการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาและการกำหนดแนวทางแก้ไข มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.55 ปัจจัย ด้านการจัดการเอกสารของสำนักงานบัญชี โดยรวม พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เท่ากับ 4.55 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า วิธีการจัดเก็บข้อมูลเพื่อป้องกันความเสียหาย สูญหาย หรือ เสื่อมสภาพ และตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 4.60 ปัจจัยแห่ง ความสำเร็จของสำนักงานบัญชีโดยรวม พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เท่ากับ 4.59 ดังข้อมูล ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จของสำนักงานบัญชีคุณภาพ

ปัจจัย	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความสำคัญ
1. ด้านความรับผิดชอบของผู้บริหารของสำนักงานบัญชี	4.63	.335	มากที่สุด
1.1 ความมุ่งมั่นของผู้บริหาร	4.85	.366	มากที่สุด
1.2 การให้ความสำคัญแก่ลูกค้า	4.95	.224	มากที่สุด
1.3 นโยบายคุณภาพ	4.60	.503	มากที่สุด
1.4 การวางแผนธุรกิจ	4.45	.686	มาก
1.5 ความรับผิดชอบ อำนาจหน้าที่และการสื่อสาร	4.55	.510	มากที่สุด
1.6 การให้ความร่วมมือกับภาครัฐ	4.40	.598	มาก
2. ด้านข้อกำหนดทางด้านจรรยาบรรณของสำนักงานบัญชี	4.84	.288	มากที่สุด
2.1 ความโปร่งใส ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรม และความ ซื่อสัตย์	4.95	.224	มากที่สุด
2.2 ความรู้ ความสามารถ และมาตรฐานในการปฏิบัติงาน	4.85	.366	มากที่สุด
2.3 การรักษาความลับ	4.85	.366	มากที่สุด
2.4 ความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการ	4.85	.366	มากที่สุด
2.5 ความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน บุคคลหรือนิติบุคคล ที่ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีปฏิบัติหน้าที่ให้	4.80	.410	มากที่สุด
2.6 ความรับผิดชอบต่อเพื่อนร่วมอาชีพ และจรรยาบรรณทั่วไป	4.75	.444	มากที่สุด

ปัจจัย	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความสำคัญ
3. ด้านกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับลูกค้าของสำนักงานบัญชี	4.56	.372	มากที่สุด
3.1 การกำหนดหลักเกณฑ์ในการคิดค่าธรรมเนียม	4.45	.605	มาก
3.2 การจัดทำสัญญาที่ชัดเจนและได้รับการยอมรับจากลูกค้า	4.50	.607	มากที่สุด
3.3 การกำหนดระยะเวลาจัดเก็บค่าธรรมเนียมที่ชัดเจน	4.55	.510	มากที่สุด
3.4 การออกหลักฐานการรับเงินให้ลูกค้าทุกครั้ง	4.65	.489	มากที่สุด
3.5 การกระทำการใด ๆ ที่ลูกค้ามอบหมายให้ครบถ้วน	4.70	.571	มากที่สุด
3.6 การดูแลทรัพย์สินของลูกค้า	4.55	.510	มากที่สุด
4. ด้านการจัดการทรัพยากรของสำนักงานบัญชี	4.57	.466	มากที่สุด
4.1 เครื่องมืออุปกรณ์	4.50	.513	มากที่สุด
4.2 ทรัพยากรบุคคล	4.65	.489	มากที่สุด
5. ด้านการปฏิบัติงานของสำนักงานบัญชี	4.57	.416	มากที่สุด
5.1 การจัดทำบัญชีถูกต้องและเป็นไปตามกฎหมายกำหนด	4.75	.444	มากที่สุด
5.2 คู่มือการปฏิบัติงานและการปฏิบัติงานตามคู่มือของผู้ทำบัญชี	4.70	.470	มากที่สุด
5.3 การชี้แจงวัตถุประสงค์ของงาน และการฝึกอบรมของบุคลากร	4.45	.605	มาก
5.4 การกำกับดูแล และการติดตามแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ	4.45	.510	มาก
5.5 การแต่งตั้งมอบหมายผู้ทบทวนผลงานก่อนการส่งมอบให้ลูกค้า	4.50	.513	มากที่สุด
6. ด้านการติดตามตรวจสอบของสำนักงานบัญชี	4.40	.453	มาก
6.1 กระบวนการในการตรวจสอบการปฏิบัติงาน	4.55	.510	มากที่สุด
6.2 การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและการกำหนดแนวทางแก้ไข	4.45	.510	มาก
6.3 กระบวนการรับข้อร้องเรียนของลูกค้า	4.20	.523	มาก
7. ด้านการจัดการเอกสารของสำนักงานบัญชี	4.55	.394	มากที่สุด
7.1 วิธีการติดตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชี	4.50	.513	มากที่สุด
7.2 วิธีการจัดเก็บข้อมูลเพื่อป้องกันความเสียหาย สูญหาย หรือเสื่อมสภาพ และตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด	4.60	.503	มากที่สุด
รวม	4.59	.250	มากที่สุด

ผลการทดสอบสมมติฐาน

การทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยด้านความรับผิดชอบของผู้บริหาร ด้านข้อกำหนดทางด้านจรรยาบรรณ ด้านกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับลูกค้า ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการติดตามตรวจสอบ และด้านการจัดการเอกสารของสำนักงานบัญชี มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของสำนักงานบัญชีคุณภาพ อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนปัจจัยด้านการจัดการทรัพยากรของสำนักงานบัญชี ไม่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของสำนักงานบัญชีคุณภาพ ดังข้อมูลตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยแห่งความสำเร็จของสำนักงานบัญชีคุณภาพ พื้นที่ภาคใต้

ตัวแปร	Y_1	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	X_7
ความสำเร็จของสำนักงานบัญชีคุณภาพ (Y)	1							
ความรับผิดชอบของผู้บริหารของสำนักงานบัญชี (X_1)	.715**	1						
ข้อกำหนดทางด้านจรรยาบรรณของสำนักงานบัญชี (X_2)	.659**	.682**	1					
กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับลูกค้าของสำนักงานบัญชี (X_3)	.737**	.381	.416	1				
การจัดการทรัพยากรของสำนักงานบัญชี (X_4)	.302	-.123	-.005	.273	1			
การปฏิบัติงานของสำนักงานบัญชี (X_5)	.704**	.456*	.323	.454*	-.123	1		
การติดตามตรวจสอบของสำนักงานบัญชี (X_6)	.718**	.572**	.509*	.388	-.108	.586**	1	
การจัดการเอกสารของสำนักงานบัญชี (X_7)	.733**	.477*	.305	.454*	.265	.490*	.324	1

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปข้อคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ที่สำนักงานบัญชีได้รับหลังจากผ่านการรับรองเป็นสำนักงานบัญชีคุณภาพ แบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านผู้รับบริการและรายได้
 - สำนักงานบัญชีคุณภาพได้รับความน่าเชื่อถือจากลูกค้าและบุคคลภายนอกเพิ่มขึ้น ได้รับเชื่อมั่นจากหน่วยงานภาครัฐว่าปฏิบัติงานถูกต้องตามมาตรฐานการบัญชี และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
 - จำนวนลูกค้าเพิ่มมากขึ้น
 - รายได้เพิ่มขึ้น
2. ด้านระบบงานของสำนักงาน
 - มีคู่มือการปฏิบัติงาน มีระบบการทำงานที่ชัดเจน ทำให้มีแนวทางการปฏิบัติงานและเป้าหมายที่ชัดเจนยิ่งขึ้น การทำงานเป็นระบบมากขึ้น การจัดการเอกสารของสำนักงานบัญชีเป็นระเบียบมากยิ่งขึ้น
 - ลดความซับซ้อนในการทำงาน มีความรวดเร็วในการดำเนินงาน
3. ด้านช่องทางการสื่อสาร
 - ได้รับการเผยแพร่ชื่อสำนักงานบัญชีคุณภาพในเว็บไซต์ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ทำให้เป็นที่รู้จักของผู้ต้องการใช้บริการมากยิ่งขึ้น
 - มีการเชื่อมโยงสำนักงานบัญชีคุณภาพเป็นเครือข่าย ทำให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันของสำนักงานบัญชีคุณภาพ และสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ดียิ่งขึ้นรวมทั้งสามารถเสนอข้อคิดเห็นต่อหน่วยงานกำกับดูแลได้สะดวกยิ่งขึ้น

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของสำนักงานบัญชีคุณภาพ พื้นที่ภาคใต้ ปัจจัยด้านข้อกำหนดทางด้านจรรยาบรรณของสำนักงานบัญชีมีค่าเฉลี่ยระดับความสำคัญสูงสุด รองลงมาคือปัจจัยด้านความรับผิดชอบของผู้บริหารของสำนักงานบัญชี ปัจจัยด้านการจัดการทรัพยากรของสำนักงานบัญชี ปัจจัยด้านการปฏิบัติงานของสำนักงานบัญชี ปัจจัยด้านกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับลูกค้าของสำนักงานบัญชี ปัจจัยด้านการจัดการเอกสารของสำนักงานบัญชี และปัจจัยด้านการติดตามตรวจสอบของสำนักงานบัญชีตามลำดับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยด้านข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณของสำนักงานบัญชี ด้านความโปร่งใส ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ปัจจัยด้านความรับผิดชอบของผู้บริหารของสำนักงานบัญชี ด้านการให้ความสำคัญแก่ลูกค้ามีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ปัจจัยด้านการจัดการทรัพยากรของสำนักงานบัญชี ด้านทรัพยากรบุคคลมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ปัจจัยด้านการปฏิบัติงานของสำนักงานบัญชี ด้านการจัดทำบัญชีถูกต้องและเป็นไปตามกฎหมายกำหนด มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ปัจจัยด้านกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับลูกค้าของสำนักงานบัญชี ด้านการกระทำการใด ๆ ที่ลูกค้ามอบหมายให้ครบถ้วน มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ปัจจัยด้านการจัดการเอกสาร

ของสำนักงานบัญชี ด้านวิธีการจัดเก็บข้อมูลเพื่อป้องกันความเสียหาย สูญหาย หรือเสื่อมสภาพ และตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด และปัจจัยด้านการติดตาม ตรวจสอบของสำนักงานบัญชี ด้านกระบวนการในการตรวจสอบการปฏิบัติงานมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด

อภิปรายผลการวิจัย

ปัจจัยด้านความรับผิดชอบของผู้บริหารของสำนักงานบัญชี มีผลต่อความสำเร็จของสำนักงานบัญชีคุณภาพ พื้นที่ภาคใต้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิภาภรณ์ จงวุฒิเวศย์, รังสรรค์ สิงห์เลิศ, และสมสงวน ปัสสาโก (2553) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจชุมชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ถ้ากลุ่มธุรกิจชุมชนมีผู้นำที่มีความเสียสละในการปฏิบัติงาน มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาของกลุ่มได้เป็นอย่างดี มีประสิทธิภาพก่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดกับกลุ่มธุรกิจชุมชน มีวิสัยทัศน์ที่จะนำพากลุ่มธุรกิจชุมชนให้สามารถพัฒนาต่อไปได้ ทำให้ธุรกิจชุมชนประสบความสำเร็จ ผู้นำจึงถือเป็นหัวใจสำคัญของธุรกิจที่จะประสบความสำเร็จ ผู้นำต้องมีการเสียสละ มีความรับผิดชอบ และสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับกลุ่มธุรกิจชุมชนได้ดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของเอกสิทธิ์ โอภาณ (2559) ได้ศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP) ประเภทอาหารในจังหวัดสตูล พบว่า ผู้นำที่มีความกระตือรือร้นและมีความคิดสร้างสรรค์ มีภาวะความเป็นผู้นำสูง ส่งผลให้องค์กรประสบความสำเร็จ ผู้บริหารของสำนักงานบัญชีคุณภาพต้องมีความมุ่งมั่นในการบริหารองค์กรให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล นำความรู้ ความสามารถ และมีความรับผิดชอบเพื่อให้ผลงานมีลักษณะเชิงคุณภาพตามหลักการที่กำหนดไว้ในกรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน ตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชี เพื่อให้ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจ ส่งผลให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร

ปัจจัยด้านข้อกำหนดทางด้านจรรยาบรรณของสำนักงานบัญชี มีผลต่อความสำเร็จของสำนักงานบัญชีคุณภาพ พื้นที่ภาคใต้ ซึ่งปัจจัยด้านนี้มีความสำคัญในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธรรินทร์ ใจเอื้อพลสุข (2562) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของสำนักงานบัญชีคุณภาพในประเทศไทย พบว่า หัวหน้าสำนักงานบัญชี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยระบบคุณภาพของสำนักงานบัญชี ด้านข้อกำหนดทางด้านจรรยาบรรณ อยู่ในระดับมากที่สุด และการวิจัยครั้งนี้ พบว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปัจจัยด้านข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณของสำนักงานบัญชี ด้านความโปร่งใส ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอนงค์วรรณ อุประดิษฐ์ (2561) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีที่มีต่อผลการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในจังหวัดลำปาง พบว่า จรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี ด้านความโปร่งใส ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต มีความสัมพันธ์ต่อผลปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีมากที่สุด การวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าบุคลากรทุกระดับของสำนักงานบัญชีคุณภาพ ต้องยึดถือปฏิบัติตามหลักจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี เพื่อรักษาไว้ซึ่งเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ ไม่กระทำการใด ๆ ให้เสื่อมเสียชื่อเสียงเกียรติศักดิ์ของตนเอง และเพื่อนร่วมวิชาชีพ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม มากกว่า

ประโยชน์ส่วนตน เพื่อให้ผลงานของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีเป็นที่น่าสนใจและได้รับการยอมรับจากผู้ใช้งาน ผลงานของตน โดยยึดถือปฏิบัติตามข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชีว่าด้วยจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

ปัจจัยด้านกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับลูกค้าของสำนักงานบัญชี มีผลต่อความสำเร็จของสำนักงานบัญชีคุณภาพ พื้นที่ภาคใต้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธรรินทร์ ใจเอื้อพลสุข (2562) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของสำนักงานบัญชีคุณภาพในประเทศไทย พบว่า หัวหน้าสำนักงานบัญชี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยระบบคุณภาพของสำนักงานบัญชี ด้านกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับลูกค้า อยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของชินโสณ วิสิฐนิธิกิจ, อิงอร ตันพันธ์, และชัยรัตน์ สุริยะอาภา (2559) ได้ศึกษาปัจจัยความสำเร็จในการประกอบธุรกิจรถจักรยานในประเทศไทย พบว่า การสื่อสารสร้างความเข้าใจกับบุคคลทั้งภายในและภายนอกองค์กร มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันกับระดับความสำเร็จของธุรกิจรถจักรยานในประเทศไทย ผู้บริหารของสำนักงานบัญชีคุณภาพ ต้องกระทำการใด ๆ ที่ลูกค้ามอบหมายให้ครบถ้วน ต้องออกหลักฐานการรับเงินให้ลูกค้าทุกครั้ง กำหนดระยะเวลาจัดเก็บค่าธรรมเนียมที่ชัดเจน และดูแลทรัพย์สินของลูกค้า มีการจัดทำสัญญาที่ชัดเจน และได้รับการยอมรับจากลูกค้า และมีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการคิดค่าธรรมเนียม

ปัจจัยด้านการจัดการทรัพยากรของสำนักงานบัญชี มีผลต่อความสำเร็จของสำนักงานบัญชีคุณภาพ พื้นที่ภาคใต้ ซึ่งทรัพยากรบุคคลของสำนักงานบัญชีคุณภาพ มีความสำคัญระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธรรินทร์ ใจเอื้อพลสุข (2562) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของสำนักงานบัญชีคุณภาพในประเทศไทย พบว่า หัวหน้าสำนักงานบัญชี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยระบบคุณภาพของสำนักงานบัญชี ด้านการจัดการทรัพยากรของสำนักงานบัญชี และสอดคล้องกับแนวคิดปัจจัยแห่งความสำเร็จของสำนักบริหารยุทธศาสตร์ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม (2555) กล่าวคือ “ปัจจัยแห่งความสำเร็จประการหนึ่งคือ ภูมิปัญญา (Knowledge/Wisdom) ไม่ว่าจะเป็นความรู้ ความสามารถ ทักษะ ทั้งทางด้านเทคนิคและด้านการบริหาร ที่ต้องมีย่างครบถ้วน” นอกจากนี้ พบว่าปัจจัยด้านการจัดการทรัพยากรของสำนักงานบัญชีไม่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของสำนักงานบัญชีคุณภาพ อย่างไรก็ตาม ทรัพยากรบุคคลของสำนักงานบัญชีคุณภาพ ต้องมีความรู้ ความสามารถตามตำแหน่งหน้าที่งาน บุคลากรที่บรรจุใหม่หรือโยกย้ายตำแหน่งงานต้องได้รับการชี้แจงหรืออบรม ก่อนเริ่มปฏิบัติงาน มีการดูแลการปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิด เพื่อติดตามการทำงานของบุคลากรในความรับผิดชอบ ให้มีความเข้าใจในงานที่ปฏิบัติ ต้องได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมตามสมควรและ เป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมาย ต้องได้รับการสื่อสาร และเสริมสร้างจิตสำนึกที่ดีที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของลูกค้า กฎหมาย และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ผู้ทำบัญชีต้องมีคุณสมบัติตามพระราชบัญญัติการบัญชีพ.ศ. 2543 และพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชีพ.ศ. 2547

ปัจจัยด้านการปฏิบัติงานของสำนักงานบัญชี มีผลต่อความสำเร็จของสำนักงานบัญชีคุณภาพ พื้นที่ภาคใต้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธารินทร์ ใจเอื้อพลสุข (2562) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของสำนักงานบัญชีคุณภาพในประเทศไทย พบว่า หัวหน้าสำนักงานบัญชี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยระบบคุณภาพของสำนักงานบัญชี ด้านการปฏิบัติงานของสำนักงานบัญชี อยู่ในระดับมากที่สุด การจัดระบบการทำงานก็มีความสำคัญสำหรับสำนักงานบัญชีคุณภาพ ซึ่งต้องมีการจัดทำบัญชีถูกต้องและเป็นไปตามกฎหมายกำหนด ต้องมีคู่มือการปฏิบัติงานและการปฏิบัติงานตามคู่มือของผู้ทำบัญชี มีการแต่งตั้งมอบหมายผู้ทบทวนผลงาน ปรับปรุงแก้ไขก่อนการส่งมอบให้ลูกค้า มีการชี้แจงวัตถุประสงค์ของงานและการฝึกอบรมของบุคลากร มีการกำกับดูแล และการติดตามแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

ปัจจัยด้านการติดตามตรวจสอบของสำนักงานบัญชี มีผลต่อความสำเร็จของสำนักงานบัญชีคุณภาพ พื้นที่ภาคใต้ สอดคล้องกับแนวคิดปัจจัยแห่งความสำเร็จของสำนักบริหารยุทธศาสตร์ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม (2555) กล่าวคือ “ปัจจัยแห่งความสำเร็จประการหนึ่งคือ ทักษะการแก้ปัญหาและตัดสินใจ (Problem Solving & Decision Making Skill) ความเข้าใจในตัวปัญหา เทคนิคการวิเคราะห์ปัญหา การกำหนดทางเลือกในการตัดสินใจ ตลอดจนการวิเคราะห์ความคุ้มค่าเพื่อตัดสินใจ จะเป็นทักษะที่จะช่วยให้ประสบความสำเร็จทางธุรกิจได้เป็นอย่างดี” สำนักงานบัญชีคุณภาพ ต้องมีกระบวนการในการตรวจสอบการปฏิบัติงานเพื่อให้ทราบว่าผลการปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนธุรกิจและข้อกำหนดของกฎหมาย หากพบปัญหาต้องดำเนินการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา และการกำหนดแนวทางแก้ไข นอกจากนี้ต้องมีกระบวนการรับข้อร้องเรียนของลูกค้า วิเคราะห์หาสาเหตุ การปฏิบัติการแก้ไขและแจ้งให้ลูกค้าทราบ

ปัจจัยด้านการจัดการเอกสารของสำนักงานบัญชี มีผลต่อความสำเร็จของสำนักงานบัญชีคุณภาพ พื้นที่ภาคใต้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธารินทร์ ใจเอื้อพลสุข (2562) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของสำนักงานบัญชีคุณภาพในประเทศไทย พบว่า หัวหน้าสำนักงานบัญชีมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยระบบคุณภาพของสำนักงานบัญชี ด้านการจัดการเอกสารของสำนักงานบัญชีอยู่ในระดับมากที่สุด สำนักงานบัญชีคุณภาพ ต้องมีวิธีการจัดเก็บข้อมูลเพื่อป้องกันความเสียหาย สูญหาย หรือเสื่อมสภาพ และตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด กรณีที่มีการเก็บข้อมูลในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ต้องมีการสำรองข้อมูลและสถานที่เก็บข้อมูลที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1.1 สำนักงานบัญชีที่ยังไม่เข้าร่วมโครงการสำนักงานบัญชีคุณภาพ ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ควรนำผลการวิจัย เรื่อง ปัจจัยแห่งความสำเร็จของสำนักงานบัญชีคุณภาพ พื้นที่ภาคใต้ เพื่อประกอบการพิจารณาการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการดังกล่าว เพื่อให้การประกอบกิจการสำนักงานบัญชีเป็นที่น่าเชื่อถือ และมีศักยภาพในการให้บริการมากยิ่งขึ้น และการได้ผ่านการรับรองการเป็นสำนักงานบัญชีคุณภาพนั้น ทำให้สำนักงานบัญชีได้รับประโยชน์เพิ่มขึ้นหลายๆ ด้าน

1.2 สำนักงานบัญชีที่ผ่านการรับรองคุณภาพ จากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ แล้ว ควรนำผลการวิจัย เรื่อง ปัจจัยแห่งความสำเร็จของสำนักงานบัญชีคุณภาพ พื้นที่ภาคใต้ ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อความสำเร็จขององค์กร โดยการนำผลการวิจัยไปปรับปรุงเพื่อการพัฒนาการประกอบกิจการสำนักงานบัญชีให้ประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของสำนักงานบัญชีคุณภาพ ในภูมิภาคอื่นของประเทศ เพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัย

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยแห่งความสำเร็จของสำนักงานบัญชีคุณภาพ กับสำนักงานบัญชีที่ยังไม่ผ่านการรับรองการเป็นสำนักงานบัญชีคุณภาพ เพื่อให้ทราบความแตกต่างของการประกอบกิจการสำนักงานบัญชีว่ามีปัจจัยแห่งความสำเร็จที่แตกต่างกันหรือไม่ เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการตัดสินใจการประกอบกิจการสำนักงานบัญชี เพื่อพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานต่อไป

2.3 ควรศึกษาคุณลักษณะของสำนักงานบัญชีที่พึงประสงค์ของผู้ใช้บริการ/ผู้ใช้ผลงานของสำนักงานบัญชี เพื่อให้ผู้ประกอบการสำนักงานบัญชีนำข้อมูลมาปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการที่ดีขึ้น ๆ ขึ้นไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. (2558). ประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่องหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชี พ.ศ.2558. สืบค้นเมื่อ 11 พฤษภาคม 2560, จาก https://www.dbd.go.th/download/PDF_law/account_2558.pdf
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. (2559). รายงานประจำปี 2559. สืบค้นเมื่อ 11 พฤษภาคม 2560, จาก https://www.dbd.go.th/download/publicdevelop_file/annualreport/annualreport_ThEng59.pdf
- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม. (2555). ปัจจัยแห่งความสำเร็จ. สืบค้นเมื่อ 19 พฤษภาคม 2560, จาก <http://www.dip.go.th/Portals/0/AEC/ปัจจัยความสำเร็จของผู้ประกอบการ.pdf>

- ชินโสณ วิสิฐนิธิกษา, อิงอร ตันพันธ์, และชัยรัตน์ สุริยะอาภา. (2559). ปัจจัยความสำเร็จในการประกอบธุรกิจรถเครนในประเทศไทย (รายงานผลการวิจัยบัณฑิตศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, กรุงเทพฯ.
- ธรรินทร์ ใจเอื้อพลสุข. (2562) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของสำนักงานบัญชีคุณภาพในประเทศไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยศรีปทุม, กรุงเทพฯ.
- นิภาภรณ์ จงวุฒิเวศย์, รังสรรค์ สิงห์เลิศ, และสมสงวน ปัสสาโก. (2553). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจชุมชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 4(2), 103-111.
- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2559). กรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน (ปรับปรุง 2558). สืบค้นเมื่อ 7 ธันวาคม 2560, จาก <http://www.tfac.or.th/มาตรฐานวิชาชีพบัญชี/กรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน.html>
- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2553). ข้อบังคับสภาวิชาชีพ (ฉบับที่ 19) เรื่องจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2553. สืบค้นเมื่อ 7 ธันวาคม 2560, จาก <http://www.tfac.or.th/มาตรฐานวิชาชีพบัญชี/จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี.html>
- สมชาย วรภิเษมสกุล. (2553). ระเบียบวิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). อุดรธานี: อักษรศิลป์การพิมพ์.
- อนงค์วรรณ อุประดิษฐ์. (2561). ความสัมพันธ์ของจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีที่มีต่อผลการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในจังหวัดลำปาง. วารสารวิชาการศิลปศาสตร์ประยุกต์, 11(1), 81-91.
- เอกสิทธิ์ โอมณี. (2559). ปัจจัยแห่งความสำเร็จของกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP) ประเภทอาหารในจังหวัดสตูล. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 2(2), 79-88.